

8

ท้อง แท้ง ทิ้ง ปัญหาใหญ่ที่ ยังไม่มีใครดูแล

ความสูงงอมของปัญหาท้อง ไม่พร้อม ทำแท้ง ทิ้งเด็ก

ข้อมูลจากโครงการติดตามสภาวการณั้เด็กและเยาวชนรายจังหวัด พบว่ากรุงเทพมหานครเป็นแชมป์ในเรื่องนี้ อัตราที่ทารกถูกทิ้งต่อจำนวนประชากรแสนคนสูงสุดถึง 7.43 ขณะที่อัตราทั่วประเทศอยู่ที่ 2.61 (คูตาราง)¹ ถ้าพูดเป็นจำนวน ตัวเลขสรุปได้ว่าตลอดทั้งปีมีทารกถูกทิ้ง 700-800 คน หรือเฉลี่ยแล้วมีทารกถูกทิ้งวันละ 2 คน นี่ยังไม่นับรวมข่าวพบซากทารกถูกทิ้งในที่ต่างๆ และข่าวผู้หญิงท้องตกเลือกในท้องน้ำสาธารณะที่สันนิษฐานว่าเกิดจากการพยายามทำแท้งด้วยตัวเอง ขณะที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รายงานสถานการณ์เด็กถูกทอดทิ้งระหว่างปี 2546-2547 ว่าได้ให้การสงเคราะห์เด็กจำนวน 1,975 คน ที่ถูกทิ้งไว้ที่โรงพยาบาล หรือทิ้งไว้กับผู้รับจ้างเลี้ยง รวมถึงการทิ้งในที่สาธารณะ

66

ปี 2548 เป็นปีที่มีข่าวทารกหรือเด็กถูกทิ้งพบซากตัวอ่อนจากการทำแท้ง การทลายคลินิกทำแท้ง รวมถึงการเปิดเผยสถานการณ์และวิธีการทำแท้ง เป็นข่าวขึ้นหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันอย่างต่อเนื่อง แต่ดูเหมือนว่าสังคมไทยยังไม่มี การขับเคลื่อนเชิงบูรณาการเพื่อที่จะมองปัญหาเหล่านี้ อย่างเชื่อมโยงและอ่านทะลุไปให้ถึงยุทธศาสตร์และมาตรการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเชิงระบบ

ตารางแสดงอัตราทารกถูกทิ้งต่อประชากรแสนคน จำแนกตามรายภาค ปี 2548

ที่มา: โครงการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch), สถาบันสมมติ (http://www.childwatchthai.com).

ภาค	อัตรา
กรุงเทพมหานคร	7.43
ภาคกลาง	0.79
ภาคตะวันออก	0.85
ภาคเหนือตอนบน	0.37
ภาคเหนือตอนล่าง	0.42
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.80
ภาคใต้	1.67
เฉลี่ยรวมทั่วประเทศ	2.61

รูปธรรมของปัญหาต่างๆ เหล่านี้มีความเชื่อมโยงกับสถานการณ์การท้องที่ไม่พร้อมอย่างแยกไม่ออก หากพิจารณาจากสถิติสำมะโนการตั้งครรภ์ระดับชุมชนที่สำรวจเมื่อปี 2544 โดยโครงการรณรงค์เพื่อสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ พบว่าสังคมไทยกำลังเผชิญกับวิกฤตของปัญหาท้องที่ไม่พร้อมอย่างหนัก เพราะจากประวัติการตั้งท้องของผู้หญิงอายุระหว่าง 15-59 ปี ใน 2 ชุมชนในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าในจำนวนท้องทั้งหมดที่นับได้ 2,496 ท้องจากผู้หญิงที่เคยท้อง 925 คน เป็นการท้องที่ไม่ได้วางแผนสูงถึง ร้อยละ 45 ของจำนวนท้องทั้งหมด และในจำนวนท้องที่ไม่ได้วางแผน พบว่ามีอัตราการทำแท้งสูงถึงร้อยละ 16 นอกจากนี้ ยังพบว่ามากกว่าครึ่งของผู้หญิงที่ทำแท้งรายงานสาเหตุของการทำแท้งว่าเป็นเพราะมีปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยกลุ่มอายุที่ทำแท้งมากที่สุดคือ 20-29 ปี⁴

ผู้หญิงที่ทำแท้งมีอายุน้อยลง

นายแพทย์สุริยะเวช ตรีปาศี หัวหน้าคลินิกวัยทีน สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี เปิดเผยว่าประมาณร้อยละ 20 ของผู้มาคลอดบุตรที่โรงพยาบาลมีอายุต่ำกว่า 20 ปี และพบว่าในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งมีวัยรุ่นมาคลอดลูกถึง 1,200 คนต่อปี โดยวัยรุ่นที่อายุน้อยที่สุดคือ 12 ปี ขณะที่บางคนเพียงอายุ 13 ปีก็ตั้งท้องเป็นครั้งที่ 2 แล้ว นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กไทยเรียนรู้เพศศึกษาเมื่ออายุ 13.5 ปี ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมปีที่หนึ่งมีแนวโน้มมีเพศสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น โดยไม่มีการใช้ถุงยางอนามัย⁵

ข้อสรุปเรื่องนี้ถูกยืนยันอีกครั้งในปี 2548 นี้โดยผลสำรวจเรื่องพฤติกรรมความรุนแรงและปัญหาเพศศึกษาในกลุ่มอายุ 13-18 ปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกอำเภอทั่วประเทศจำนวนกว่า 2 แสนคน พบว่าอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกลดน้อยลงจริง คือ เริ่มต้นที่อายุ 13 ปี และยังมีปัญหา ท้อง-แท้ง-ทิ้ง และเอชไอวี/เอดส์ตามมาเป็นลูกโซ่อีกด้วย⁶ ทั้งนี้แพทย์บางส่วนเริ่มพบว่าวัยรุ่นที่ตกเลือดและติดเชื้อจากการทำแท้งมารับการรักษาเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ⁷

มีวิธีทำแท้งใหม่ๆ เกิดขึ้น

เมื่อเกิดปัญหาการท้องโดยไม่ตั้งใจ ผู้ประสบปัญหาพยายามหาทางแก้ปัญหาคด้วยตัวเองตามประสบการณ์และข้อมูลของแต่ละคนมีอยู่ ส่วนใหญ่วิธีการทำแท้งได้แก่สารพัดสูตรยาตามคำบอกเล่าแบบปากต่อปาก ซึ่งมักเป็น "ยาร้อน" ต่างๆ ใช้เหล้าผสมยาผงในท้องถื่น ข้อมูลเหล่านี้เป็นวิธีการแก้ไขปัญหาคั้งเคิมที่เกิดขึ้นอยู่แล้วที่ผู้หญิงสามารถทำด้วยตัวเองได้ ปัจจุบันมีวิธีที่ได้รับความนิยมมากขึ้นคือการใช้ยาเหน็บ ซึ่งอาจใช้เองหรือคนอื่นทำให้ ยาเหน็บนี้ที่จริงคือยากินใช้เพื่อรักษาอาการโรคกระเพาะ และระบุว่าหญิงตั้งครรภ์ห้ามรับประทาน ชื่อยาคือไซโตเทค (cytotec) เข้าใจว่าเริ่มค้นอาจจะมีการใช้ยาในโรงพยาบาล เพื่อรักษาผู้ป่วยที่เข้ามาเพราะมีอาการที่เรียกกันว่า แท้งไม่ครบ (incomplete abortion) จากการใช้ในโรงพยาบาลก็อาจมีการบอกกันปากต่อปากต่อกันมาเรื่อยๆ⁸

ต่อประเด็นนี้ นายแพทย์วิชัย เทียนถาวร ปลัดกระทรวงสาธารณสุขในขณะนั้น เปิดเผยว่า มีการใช้วิธีใหม่ๆ ในการทำแท้ง เป็นคั่นว่ากรนำยาในกลุ่มยาลดความอ้วนมาใช้ทำแท้ง ซึ่งเป็นความเข้าใจผิดเพราะไม่มีผลถึงขั้นแท้ง แต่ที่น่าเป็นห่วงเพราะอันตรายมากคือ การนำยารักษาสิวมาใช้ทำแท้ง เนื่องจากตัวยาสสามารถหาซื้อได้ง่ายและมีราคาถูก แต่มีความเสี่ยงสูงที่จะตกเลือดและมีความเสี่ยงที่ทารกจะพิการด้วย ในกรณีที่กินยาตัวอื่นร่วมกับยาขับประจำเดือนเพื่อให้แท้งก็อาจส่งผลให้เกิดการแท้งไม่ครบ ซึ่งมักมีการคิดเชื่อและต้องมาขูดมดลูกในภายหลังอันอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาว นอกจากนี้ หากกินยาเพื่อให้แท้งในขณะที่อายุครรภ์มากถึง 4 หรือ 5 เดือน อาจทำให้มดลูกเกิดการบีบรัดตัวมากเกินไปจนทำให้มดลูกแตก เกิดการตกเลือดมากและช็อคจนอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้⁹

ความพยายามที่จะแก้ปัญหาคจากภาครัฐแต่พายเรือไปคนละทาง

ขณะที่ปัญหาท้องไม่พร้อมอยู่ในอัตราเร่งที่รวดเร็วและส่งผลกระทบรุนแรงมากขึ้น ส่วนหนึ่งของสังคมกลับมีทัศนคติที่ผลักไสให้ผู้ที่กำลังเผชิญปัญหาต้องคคอยู่ในภาวะยากลำบากยิ่งขึ้นไปอีก ผู้มีบทบาทซึ่งนำความคิดหลายคนจากภาครัฐแสดงความหวังไว้ว่าถ้าวัยรุ่นหญิงไม่ยึดมั่นในค่านิยมรักนวลสงวนตัว การแก้ไขปัญหาคต่างๆ คงทำได้ยาก ส่วนอีกค้านหนึ่งของการคาคเนินมาตรการจัดการปัญหาค ก็มุ่งเน้นจับกุมปราบปรามคลินิกทำแท้ง ที่นอกจากจะไม่ประสิทธิภพในเชิงการลดอัตราการทำแท้งแล้ว ยังส่งผลให้บริการคังกล่ายิ่งกลายเป็นบริการใต้ดินชั้นลึกที่สุดที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ทั้งคุณภาพ มาตรฐานความปลอดภัยและการเอาใจเอาเปรียบผู้ที่กำลังหาทางแก้ไขวิกฤติของชีวิต

นายแพทย์เรศ ทรัพย์วรวิงศ์ ผู้อำนวยการกองการประกอบโรคศิลปะ กระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า ในการตรวจสอบคลินิกที่ได้รับแจ้งว่าให้บริการทำแท้งนั้น เจ้าหน้าที่คงดูได้เพียงว่าเป็นคลินิกที่เปิดโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบใบประกอบโรคศิลปะของแพทย์ แต่เชื่อว่าคงไม่สามารถลงโทษอะไรได้¹⁰

ในอีกด้านหนึ่ง สำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและพิทักษ์เด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พยายามที่จะให้แม่ที่คลอดลูกแต่ไม่พร้อมจะเลี้ยงดูทำสัญญากับรัฐ โดยสัญญานี้มีข้อตกลงให้เลือกสองกรณี กรณีแรกคือยินยอมให้รัฐดูแลจนกว่าจะมีความพร้อม ผู้เป็นแม่จะทราบว่าลูกที่ฝากเลี้ยงไว้อยู่ที่ใด เมื่อใดมีความพร้อมอาจจะเรียนจบ หรือมีงานทำก็สามารถมารับลูกคืนกลับไปเลี้ยงได้ทันที ส่วนกรณีที่สอง คือ มอบลูกให้กับรัฐเป็นสิทธิขาดไปเลย¹¹

ทางด้านกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขก็ได้ร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาจัดโครงการพัฒนาอนามัยเจริญพันธุ์วัยรุ่นไทย เพื่อบรรจุการเรียนการสอนเพศศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งจะสนับสนุนให้วัยรุ่นสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่ถูกต้อง โดยเฉพาะข้อมูลเรื่องเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ รวมถึงส่งเสริมการจัดให้มีบริการสุขภาพและอนามัยเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตรและตอบสนองความต้องการของวัยรุ่น นอกจากนี้ยังตั้งเป้าหมายให้โรงเรียนมัธยมเป็นสถานที่ที่วัยรุ่นสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการปรึกษาด้านสุขภาพเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ด้วย¹²

อย่างไรก็ดี เราคงต้องยอมรับว่าการเข้าถึงข้อมูลและบริการด้านคุมกำเนิดของวัยรุ่นยังคงมีช่องว่าง ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่วิถีคิดของสังคมที่ไม่ต้องการยอมรับเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และนำไปสู่ความไม่เต็มใจที่จะให้วัยรุ่นได้รับข้อมูลและบริการคุมกำเนิด ช่องว่างนี้ยังคงมีอยู่แม้แต่ในกลุ่มวัยรุ่นเอง เพราะผลการสำรวจในปี 2548 พบว่า แม้วัยรุ่นในกรุงเทพมหานครร้อยละ 41 เห็นด้วยกับการคิดตั้งตู้จำหน่ายยาคุมกำเนิดในสถาบันอุดมศึกษา แต่เกินกว่า 1 ใน 3 หรือร้อยละ 37 กลับไม่เห็นด้วย ขณะที่ร้อยละ 23 ไม่มีความเห็น¹³

เพศศึกษาจะเป็นแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ได้อย่างไร

เมื่อสถานการณ์ปัญหาสุกอมได้ที่ กระทรวงศึกษาธิการ ก็เริ่มเปิดใจให้กับกิจกรรมนาร่องที่ร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนบางแห่ง จัดอบรมครูทั่วประเทศเพื่อนำหลักสูตรเพศศึกษาที่ใช้ชื่อว่า "ก้าวอย่างเข้าใจ" ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนในช่วงชั้นต่างๆ เพื่อให้เด็กไทยมีภูมิคุ้มกันเชิงสังคม หัวใจของหลักสูตรนี้อยู่ที่ผู้สอน กระบวนการ และบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน ที่ต้องเน้นการไม่ชี้แนะทางความคิดและค่านิยม โดยยึดว่าสิ่งสำคัญที่สุดคือ การจัดการเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน¹⁴

แม้ว่าจะมีหลักสูตรเพศศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพ สามารถลดความเสี่ยงของเยาวชนได้จริงแล้ว แต่เราก็ยังต้องทำอะไรอีกหลายอย่างเพราะปัญหาท้องที่ไม่พร้อม การทำแท้ง การตั้งครรภ์ การฆ่าทารก เป็นปัญหาใหญ่ สลับซับซ้อน และเชื่อมโยงกันชนิดที่ตะข่างช่วยก็สะเทือนข้างขวา การแก้ไขปัญหาย่างบูรณาการจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่ปัญหาสุกอมเช่นนี้

ทางออกที่ต้องอาศัยการประสานงานจากทุกภาคส่วน

ในสถานการณ์เฉพาะหน้าเช่นนี้ สังคมไทยต้องพิจารณามาตรการเร่งด่วน ที่สามารถคลี่คลายปัญหาได้อย่างยั่งยืน และควรลงมือทำทันที ภายใต้การทำงานประสานระหว่างหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน ดังต่อไปนี้

(1) มาตรการเร่งด่วนเพื่อลดการทอดทิ้งหรือทำร้ายทารกและการทำแท้ง

- จัดให้มีบริการให้คำปรึกษาและให้ข้อมูลแบบรอบด้านแก่ผู้หญิงที่ประสบปัญหาท้องไม่พร้อม โดยต้องเคารพในสิทธิและความต้องการของเจ้าของปัญหา

- จัดให้มีบ้านพักเพื่อให้ผู้หญิงอยู่อาศัยระหว่างรอคลอดทุกจังหวัดพร้อมมีการดูแลสุขภาพการตั้งครรภ์และการคลอดที่ได้มาตรฐาน

- จัดให้มีบริการรับเลี้ยงเด็กชั่วคราวและบริการหาคูครอบครัวบุญธรรม

- กำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับการให้ความช่วยเหลือผู้หญิงที่ท้องเพราะถูกข่มขืนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขปัญหโดยเร็วที่สุด

6 แก้วรับรู้ความต้องการของแฟน เธอตัดสินใจไปหาหมอ เพื่อขอร้องให้เขาจัดการให้ ราคาที่ต้องจ่ายไปเกือบห้าพันบาท ทำให้ชีวิตของแฟนและตัวเองดำเนินต่อไปอย่างที่ครอบครัวคาดหวัง

(2) มาตรการเร่งด่วนเพื่อลดแรงกดดันทางสังคมต่อผู้หญิงที่ท้องโดยไม่ตั้งใจ

- สถานศึกษาโดยเฉพาะภายใต้การควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ ต้องทบทวนท่าทีของคณาจารย์ต่อปัญหาการท้องของนักเรียนนักศึกษา โดยต้องใส่ใจต่อการประคับประคองให้ผู้ประสบปัญหาสามารถแก้ไขปัญหามากกว่ามุ่งแก้ปัญหาเรื่องชื่อเสียงของสถานศึกษาเอง และยึดหลักการให้โอกาสแก่นักเรียนนักศึกษาในการพิสูจน์ตัวเองด้านวิชาการแก่ไขกฎระเบียบทุกประเภทที่เป็นอุปสรรคต่อการตั้งท้องและมีบุตรของผู้หญิง

- ปรับระเบียบราชการและองค์กรต่างๆ ให้เด็กที่เกิดนอกสมรสได้รับสิทธิประโยชน์จากรัฐและองค์กรโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ

(3) มาตรการเร่งด่วนเพื่อลดปัญหาการท้องที่ไม่ตั้งใจ

- ให้ความรู้และบริการคุมกำเนิดอย่างจริงจัง ครอบคลุมบุคคลทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบคลุมถึงกลุ่มผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงาน เช่น วัยรุ่นหญิงทั้งในโรงเรียนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมต้นขึ้นไปและวัยรุ่นนอกระบบโรงเรียน รวมถึงควรมีสถานบริการด้านคุมกำเนิดในระดับชุมชนด้วย

- ต้องให้ความรู้เรื่องเพศที่มีเนื้อหาหลุดพ้นจากวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดการกดขี่ทางเพศ รวมทั้งต้องมุ่งเน้นการเปลี่ยนทัศนคติของเพศชายในเรื่องเพศและการเอาเปรียบทางเพศ และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายด้วย โดยเป็นการให้ความรู้ที่จัดให้กับประชาชนอย่างถ้วนหน้าไม่จำกัดเฉพาะในสถานศึกษาเท่านั้น

อยากให้เรื่องการคุมกำเนิดแพร่หลายในวัยรุ่นมากกว่านี้¹⁵

เพศสัมพันธ์ครั้งแรกในชีวิตของเด็กสาววัยรุ่นรุ่นหลายคนคงเริ่มต้นคล้ายกับแก้ว เริ่มต้นจากความสัมพันธ์ยาวนานที่กลายมาเป็นความรัก ความไว้นือเชื่อใจ และความผูกพัน จนวันหนึ่งฝ่ายชายเริ่มต้นพูดถึงความรักในมิติใหม่ที่สาวน้อยไม่เคยคิดมาก่อน มันคือความรักที่เดินคู่มากับความใคร่ ถ้าหากรักก็ต้องมีเซ็กซ์ ไม่มีเซ็กซ์แปลว่าไม่รัก

"แต่ก่อนนี้ จับมือก็ห้าม ไม่เคยจับมือกันเลย ไม่เคยสัมผัสตัวกันเลย แล้วพอมามีแบบนี้ แก้วก็ไม่ยอม ยังไงก็ไม่ยอม ไม่เคยคิดว่าเราจะมีแบบนี้ แก้วคิดว่าต้องแต่งงานก่อนแล้วค่อยมี ก็ไม่คิดว่าเขาจะบังคับ"

ลองนึกดูเถิดว่า เพียงแค่นี้ก็ผิดความคาดหมายไปมากพอแรงแล้ว มิพักต้องพูดถึงการป้องกันอะไรทั้งสิ้น

"ไม่กล้าค่ะ เพราะแก้วอาย ไม่กล้าพูดถึงเรื่องแบบนี้เด็ดขาดเลย แล้วก็ไม่รู้จัก ใช้ไม่เป็น ไม่รู้จะไปเริ่มต้นยังไหน ยังไง คุมยังไง ทำนองเนี่ยค่ะ"

แก้วอายุสิบเจ็ดปี ปีนี้เธอยังเรียนอยู่ชั้น ม.6 เป็นลูกสาวคนเดียว มีพี่ชายน้องชายอย่างละหนึ่งคน ในสายคาของทุกคน แก้วเป็นเด็กดี ซึ่งเธอก็เชื่ออย่างนั้น และภูมิใจในความเป็นเด็กดีของคน แก้วกับรุ่นพี่ที่โรงเรียนคบหากันมาได้กว่าห้าปีแล้ว จนกระทั่งฝ่ายชายเรียนจบและเริ่มทำงานครอบครัวของทั้งคู่รับรู้และยินดีกับความสัมพันธ์ในสัปดาห์ของหนุ่มสาวคู่นี้ พ่อแม่ของฝ่ายชายกำลังรอวันที่ลูกชายจะบวชตามประเพณี และจะจัดพิธีแต่งงานให้ทั้งคู่หลังจากแก้วเรียนจบปริญญาตรี

ไม่กี่เดือนหลังจากที่ความสัมพันธ์ของทั้งคู่แนบแน่นขึ้นจากเหตุการณ์ในคืนนั้น แก้วพบว่าตัวเองตั้งท้อง เธอปรึกษาคครอบครัว ทุกคนปลอบประโลมและให้เธอเป็นคนตัดสินใจเอง แก้วตัดสินใจตั้งท้องต่อไป โดยมีครอบครัวของเธอช่วยประคับประคอง แต่แฟนหนุ่มของเธอวิตกกังวลอย่างมาก เขารู้ว่าพ่อแม่ต้องเสียใจที่ลูกชายมาเบียดก่อนบวช

แก้วรับรู้ความต้องการของแฟน เธอตัดสินใจไปหาหมอเพื่อขอร้องให้เขาจัดการให้ ราคาที่ต้องจ่ายไปเกือบห้าพันบาท ทำให้ชีวิตของแฟนและตัวเองดำเนินต่อไปอย่างที่ครอบครัวคาดหวัง

"อยากให้เรื่องการคุมกำเนิดมันแพร่หลายมากกว่านี้ เคยเรียนมาก็แต่เรื่องเอดส์ ถ้าเดินไปให้ทั่วประเทศไทย แก้วว่าเราจะเห็นเด็กที่เกิดมาโดยไม่พร้อมมีอยู่เต็มไปหมด เด็กที่ต้องไปเป็นขอทาน ไปเป็นโจร มีอนาคตที่ไม่ดี เราสามารถป้องกันเด็กที่เกิดโดยไม่พร้อมได้ถ้าเรื่องนี้ (การคุมกำเนิด) มันแพร่หลาย"